

Inserati se sprejemajo in velja
kristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
ena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravništvo
(administracija) in ekspedicijska na
Bistrem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemam velja:

Za celo leto . . . 10 gl. -- k
za polleta . . . 5 " --
za četrt leta . . . 2 " 50

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljam
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
št. 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Pomagajmo si sami!

„Pomagaj si sam, in pomagal ti bo Bog“ je že star pregovor. On hoče reči, da Bog malomarnemu neče pomagati, in da podeli pridnemu svoj blagoslov. Mi Slovenci smo v teku tisučletne podložnosti zgubili vsak pogum, vsako podvzetnost. Sužno smo marljivi, kedar nas kdo priganja, sami sebi prepuščeni pa si ne znamo pomagati.

V novejšem času smo sicer storili več poskusenj, da bi hodili po svojih nogah, brez tuje zaslombe, pa te poskušnje niso bile vselej srečne. Naša trdo kaznovana lahkomišljenost pri vredbi in vladanji banke „Slovenije“ potrla je še to malo zaupanja v domačo gospodarsko zmožnost, kar ga je še bilo. Pod to nezaupnostjo trpé vsi domači gospodarski zavodi. V Ljubljani imamo dva taka zavoda: pomočno založnico in posojilno društvo. Oba zavoda sta v dobrih in poštenih rokah, sta aktivna in redno plačujeta obresti, vendar ne moreta prav povzdigniti in razcvetiti se, ker jima široko drevo deželne hranilnice zapira solnce; nezaupnost jima jemlje sok, ne zaupa se jima več kapital. Odveč je, vedno gledati le na propad banke „Slovenije“ in iz njega dokazovati, da Slovenci ne znamo gospodariti. Saj imamo vendar tudi zavode, ki lepo rastejo: pogledjmo družbo sv. Mohorja, pogledjmo šoštajnsko posojilnico.

Ne vstrašimo se tako hitro prvih nezdol! Če z velikim ni šlo, in ravno v veliki meri je slabo začeti gospodariti, začnimo pa z malim, ker iz malega raste veliko. Tuje zavarovalnice pobirajo davek po naši deželi; nekatere kmeta

zeló stiskajo in rubijo; pri izplačevanji po ognji storjene škode včasih tudi ne teče gladko; to je slabo, so si mislili in osnovali „Slovenijo“. Znano je vsakemu, zakaj je to podjetje propadlo, pa vodilna misel je bila vse eno dobra. Čemu je bilo treba klicati „strokovnjakov“, jim dajati „ministerske“ plače in prepuštili jim vso vlado v domačem zavodu? Zdrava pamet je včasih boljša od „strokovnjaštva“ in teorije.

Ozrmo se na drugo polje. Naš kmet je včasih v hudih denarnih stiskah; ne more davka plačati, hočejo mu vse prodati; z malo svoto bi se lahko rešil, pa je ne dobi. Včasih denar dobi, pa pod takimi pogoji, da si položi temelj k poznejšemu gotovemu propadu. Ako gre v hranilnico po denarje, mora plačati obresti, da jih ne zmore; že prej, ko denar dobi, ima toliko potov in stroškov, da mu izposojeni denar nikoli toliko ne zaleže. Včasih pa pade oderukom v roke, kjer je gotovo zgubljen.

Kako bi se dalo pomagati? Na ta ali oni način se morajo napraviti posojilnice po deželi. Hočemo navesti en izgled, kako bi se taka občinska blagajnica napraviti dala. Vzemimo občina Koprivna ima 300 posestnikov. Od teh plača vsak počez tri goldinarje zavarovnine v kako banko, to je 900 gl. Če nihče ne pogori, ali ima občina kak dobiček od teh 900 gl.? Mislim, da ne. Ko bi ti posestniki vkup stopili in rekli: „mi imamo za-se zavarovalnico, župan ali kdo drug naj shrani teh 900 gl. — drugo leto ima blagajnica že 1800 gl., tretje leto 2700 gl. Od teh denarjev ne pride nič stran, ker ni treba ne „direktorjev“, ne „verwaltungsrathov“, ne „agentov“. Če kdo pogori, mu dajo nekaj iz blagajnice, nekaj mu sosedje

pomagajo z lesom, z opeko, z delom itd., da se mu hiša spet sezida. Ako je občina srečna, da dolgo let ni nobenega požara, nabrala se bo precejšnja moč v blagajnici.

In kaj potem s tem denarjem? On lahko služi kot posojilnica. Če je kmet v zadregi, če ga hočejo zarubiti, naprosil bo sosedu ali prav za prav tiste može, katerim bo ta blagajnica v brezplačno varstvo izročena: „posodite mi 50 ali 100 gl. iz naše kase!“ Možje, ki ga poznajo, bodo že vedeli, ali res potrebuje, in koliko se mu sme zaupati, in mu bodo pomagali; posodili mu bodo denar brez obresti. To ga ne bo žulilo, iz dolga mu ne zraste nov davek v podobi obresti, in mož bo počasi nazaj plačevati zamogel. Na tak način bi bili Koprivčani med sabo zavarovani ne samo zoper ogenj, ampak tudi zoper rubežen, zoper eksekucijo. Ali ne bi bila to lepa naprava! In koliko manj sitnosti bi imeli davkarski uradi!

Reklo pa se bo: „Kaj pa, če cela vas pogori, kje bo to ta mala kasa zmogla?“ Ena sama vas se pa ne more tako zvezati; tu mora biti že 5 ali 6 vasi vkup. Vse na enkrat ne bodo pogorele; in če od šestih ena vsa pogori, morale bodo pač druge več ljubezni in požrtvovalnosti imeti. Zavarovalnina za tisto leto se bo zvišala, pomagali bodo z materijalom in delom; naredili bodo iz začetka bolj borne bajte, kedar si blagajnica zopet opomore, se bo pogorelcem zopet pomagalo, vsako leto dobodo še nekaj iz blagajnice, toliko časa, da si zopet opomorejo. Ljudje bodo na ogenj tudi bolj pazili, kedar bodo videli, da je to njihova korist in da cele škode povrnjene ne dobodo.

Ljubljanske slike.

(Dalje.)

Ta vrsta dvojenogatih človeških sesalk razdeljuje se še v več razredov, izmed katerih se v Ljubljani nahajajo sledeče:

1. Trgovec z blagom za obleko (homo agens finus). Brlog njegov odlikuje se po unanji bliščobi, svitlo tablo z nemškimi ali ponemčenim napisom, kjer vidiš mnogo nepotrebnih črk, nad katerimi si Slovenec lahko jezik zlomi ali grlo skrha. Za skušnjava na ogled razstavljeno in razobešeno blago je na vadno najlepše, kar ga premore, in kdor misli, da bo tako tudi kupil, se večkrat zmoti. „Ni vse svila, kar je svilnato“ — velja o teh ljudéh, zato se resnice v njihovih prodajalnicah malo sliši. Laži ta trgovec ne pozná, marveč vse je res, kar ti pové. Njegovo blago je najfinejše, največ vredno, a najceneje, za tak kup, kakor pri njem, ga še celó s fabrike ne dobiš. Vsak tak trgovec je polzek ko riba in gibčen ko veverca, razen tega izobražen in gosposko omikan, da je veselje. V njegovi štacuni slišijo mlade in stare, lepe in grde gospe in gospice najokusnejše sladčice, da jih morajo verjeti,

če ne slišijo tistega, kar se za njimi govori. Tudi politično je izobražen, ker gre vsak večer brat za četrto ure časnike, in kedar pride kak kupec (kundšaft) iz kmetov kupovat blagá, dobi od njega po vrhu še mikavnih novic, kak list ali spis, proti koncu leta pa celó „Praktiko“ za prihodnje leto. Pogovor v njegovi štacuni je skoro brez izjem nemški ali prav za prav „kuheltajč“, le z ljudmi v kratkih hlačah ali kmetiških kijklah se govori „kranjski“, ker bi drugače ne bilo kupčije. Strežniki v štacuni — če se tem gospodom sme to poniževalno ime dati — so počesani, oglajeni in okrtačeni kakor vprega deželnega predsednika, obleka jim je natanko po životu narejena in se jih tako prijema, da ne vidiš gubé na nji. Zato jih pa tudi dobro plačuje. Edina mera je tu meter, po vatlih se le še pod mizo meri in le kmetom, ki pa zato nekoliko dražje plačajo.

V javnem življenji se ti tak trgovec kaže v raznih podobah. Omike prave nima, če se ž njo hoče bahati, si je pridobi po romanih, konverzacijsleksikih ali v gledišči. Če je bogat, mu tudi tega treba ni, pomanjkanje prave izobraženosti se pokrije z lepo obleko in svitlo kočijo. Le bolj ponižni, ki še denarja nimajo

na kupih in ne po več hiš, so še za pogovor z drugimi, bogatin se pa meni le z baroni in deželne sodnije svetovalci.

Gledišče — se ve, da le nemško, ker le to je nobelj — se zeló obrajta, loža v njem je prvo, kar si napravi ne toliko zá-se, kolikor za svojo rodovino. Če ima otroke, jih pošilja podnevi v nemške šole, zvečer pa v nemško gledišče, in ker se doma tudi nemški kramljá, ni čuda, da že vse od daleč po tujščini smrdi. — Odraščene hčere dopolnijo svoje izobraževanje pod nadzorstvom matere v gledišči, na plesih, sprehajališčih in domačih zabavah, šivati in kuhati se učiti bi bila sramota. Ko so bolezen prve ljubezni nekolikokrat srečno prestale, jih dobi v zakon navadno kak častnik ali uradnik, v svoj stan se nič rade ne možé. Potem se večkrat kaj sliši o njih, kar bi najraje same zá-se vedele. — Sinovi tudi niso prav po „hauptbuchu“, le malokteri mara za stan svojega očeta že pred smrtjo njegovo, marveč postane vevnica, po kateri se očetov denar med druge ljudi trosi. O boljših časih, še pred kakimi 10 letmi, je bila vsa Ljubljana teh „levov“, njih posebni ponos ta, da so z nemškimi igralkami očetov denar zapravljali,

Vsako leto enkrat, recimo na sv. Florijana dan, se zberejo vsi posestniki, pregledajo račune in volijo nov odbor.

To bi bil en načrt, kako osnovati si posojilnico. Kdor vé za boljšega, naj ga objavi. Nam ni za napadanje zavarovalnih društev, pa blagostanje ljudstva, posebno našega zadržega kmeta, nam gre više, nego vsi drugi oziri; saj vemo, da blagor našega naroda sloni na premožnem in neodvisnem kmečkem stanu, kedar enkrat naš kmet ob vse pride in postane enak laškemu „kolonu“ ali angleškemu „najemniku“, potem smo pri kraji, kajti tist bogatin, ki bo potem našo zemljo v last vzel, ne bo Slovenec, ampak večinoma tuje c. Kdor je pravi rodoljub, naj spoštuje naš jezik, našo literaturo in našo narodno politiko; pa pred vsem naj se ozira na materjalno bedo našega naroda in naj mu pomaga, bodisi na ta ali oni način.

Mislimo, da naš predlog ni tako slab; ako se pa isti cilj z drugimi sredstvi doseči dá, bodemo jih tudi odobraval, samo da se naš narod v materjalnem, gospodarskem oziru na svoje noge postavi in iztrga iz rok oderuhov in nemškutarskih ali tujih denarnih zavodov, ki pridejo k nam le dobička iskat, nikakor pa nam pomagat. Če smo pa kako stvar za dobro spoznali, treba je nezaupnost, boječnost in malomarnost na strani pustiti in pogumno se lotiti blagonosnega podvzetja.

Zgodovinske črtice o kugi.

Ker je letos v Astrahanu nastala kuga toliko govorice in nepotrebnega strahu obudila po vseh časnikih Evrope in še sedaj vedno o njej govoré, akoravno je že zopet zginila razpovršja, zna morda zanimati častite čitatelje, kar piše o tej grozoviti morilki, o njenem razvoju do današnjega dne „Obzor“. Zanimivi članek se glasi:

Prvi glas o prikazanju kuge je svet morda bolj vzburl, kakor poročilo strašne vojske. In ni se temu čuditi. Kdo se je dandanes še brigal za kugo! O njej govorilo se je samo v romanih in narodnih pravljicah, a kaj je in kaka je kuga, za to ni nihče več prašal, ker je sleherni menil, da je že izmrla.

razen tega pa pri kartah zgubljal desetake in stotake v prid ljudem, ki so na take cipe prežali. Zdaj je to precéj zelo minulo, vendar je še par nadepolnih mladenčev tega stanu, ki še nekoliko „kavalirijo“, pa so od nekdanjih le senca; nemške igralke to najboljše vedo. Tudi jahanja in družega baharijskega rogovilenja po mestu več ni, ker manjka glavne reči — denarja. Vsa baharija je prav le kmetiška in če pride kako „mleko“ vmes, se očetova mošnja hipoma zadržne, mladi junak mora za pult h knjigi, da piše puste številke ali k večjemu borna pisma, ker za drugo rabo ni.

Na ime svoje hiše vsak tak trgovec strašno veliko drži, zato ga je zunaj vedno lisk in blisk, zlato in srebro, njegova rodovina se vozi v lastni kočiji, žena in hčere morajo biti vse v svili in to mu spravi večkrat na glavo — konkurs. To je huda jetika, ki jo prestane le še mlad, star ne več. Kedar umre, ga polože v rakev, katero si je prej plačal, spominka ne dobi, ne na pokopališču, ne v zgodovini. Naznanilo njegove smrti po mrtvaških listih, potem enako naznanilo po časnikih in zahvala „obilnim“ pogrebem, in — bil je.

V tej vrsti je nekoliko jih tudi narodnja-

Ako človek prebira zgodovinska sporočila o kugi, ne bo se nič začudil, da se je svet pri njenem, djal bi prerodu, tako oplasil. Že sveto pismo spominja kuge in grški pesniki, in med njimi osobito Homer, poročajo o njej v krasnih stihih. Homer jo pripisuje Apollonu.

Prva zanesljiva poročila o kugi nahajamo od l. 430 pred K., koja zadene Atene in pomori brezštevilno ljudstva prvega grškega mesta. Perikla pograbi ona l. 429 pr. K. Thukydid je najzanesljivejši kronist o divjanji kuge po Grškem.

L. 72 pr. K. divjala je v Jeruzalemu, kteri se še ni mogel popraviti od ljute kazni.

V Rimu pokaže se večkrat za vladanja cesarjev; 77 l. za Vespazijana, 170 pod Antoninom Pijom, 186 pod Commodom, 262. l. pod Gallienom in sicer tako grozno, da zapade žrtvi vsak dan 5000 ljudi.

L. 541 pokaže se pod Justinijanom I. najprej v Etiopiji, potem v Palestini in slednjič pride v Evropo, kjer pomori polovico prebivalcev. V Carigradu je boje umiralo vsaki dan po 5000—10000 ljudi.

Ista kuga davila je še mnogo let, ter pride l. 565 v Friez, in l. 558 v Marseill, kjer se mnogokrat prikaže.

V 7. veku in proti koncu 9. stoletja poročajo listine, da se je na Nemškem razširala kužna bolezen, ki je male in velike morila.

V 13. veku zanesle so kugo križarske vojske in nesrečni vojaki, ne samo da niso rešili svete zemlje, marveč so še krščanskemu svetu prinesli pogansko smrt iz Jutrovega.

Štirinajsto stoletje žaluje in tuguje od „črne smrti“, koja so Taljani imenovali „veliko umiranje“. Ker je ta „črna smrt“ lotila se najprej pljuč, djali so nekteri, da ni bila kuga, a sedaj so spoznali, da je bila.

Grda pošast pokaže se l. 1330 v „nebeškem“ cesarstvu na Kitajskem, od tod se razširi v Indijo, iz Indije v Malo Azijo, Krim, Carigrad, Arabijo, Ciper, Sicilijo, Italijo, Francosko, Španjsko, Nemško, Angleško, Poljsko, Škotsko, Norveško in Rusijo, toraj objame s kosčnimi rokami pol zemske krogelje.

Najgrozoviteje divjala je l. 1348 na Španjskem, Francoskem, Nemškem in Angleškem,

l. 1349 na Švedskem in Poljskem, in l. 1351 v Rusiji, kjer potem poneha in zgine.

Ne oziraje se na strašno demoralizacijo, koja je provzročila kuga tačas po svetu, strdujejo človeško kri že številke, naznanjajoče nam njene žrtve.

Kairo zgubi na dan 10.000—15.000 prebivalcev, Kitajsko skupaj 15 milijonov ljudi, Aleppo na dan 500, Gaza v 6 tednih 22.000 ljudi in vso žival, bivajočo blizo bolnikov. Ciper izmre skoro popolnoma. Čudno karakterizirajo vrstniki velik izmor na tem otoku pisoči, da je po morji plavalo mnogo ladij brez gospodarja in kadar so priplavale h kraju, prinesle so smrt.

Na Dunaji umre na dan 1200 ljudi, v Marseillu v mescu 16000, izmre skoraj vse. V Florenci umre jih 60000, v Benetkah 100.000. Nemška zgubila je $\frac{1}{4}$, Francoska $\frac{2}{10}$, Danska in Poljska $\frac{3}{4}$ dele vseh prebivalcev, in vsa Evropa 25 milijonov (!) duš.

L. 1419 nahajamo kugo na Saksonskem, 1429 v Augsburgu, 1429 v Lipskem, 1450 v Draždanih in l. 1456 donesli so jo iz Belgrada došči vojaki na Ogersko in Hrvaško in pravijo, da je Hunyady za njo umrl.

L. 1479 divja zopet po Ogerskem za kralja Matija I. in od l. 1500—1577 prelazi zopet vso Evropo, moreč tu bolj, čndi manj.

Začetkom 17. veka mori zopet po Ogerskem in sicer jako ljuto.

Kaj je bilo vzrok, da se je mogla kuga tako zelo zasejati in da je tako neusmiljeno uničevala vse vrste ljudi? Navadno zaradi tega, ker so o kugi ljudje brezumno mislili, namreč da so jo preganjali s čaranjem, namesto z osamljenjem okuženih bolnikov.

Še le v novejšem času premagalo je prepričanje, da je najgotovejša obramba proti kugi kvarantena in desiofekcija (t. j. da se ljudje, ki so po kugi že napadeni ali pridejo z okuženih krajev, odločijo od drugih in se njih blago pokadi ali sožge). Odkar so začeli tako delati, začela je kuga izmirati.

A vkljub uvedeni kvaranteni pokazala se je sem ter tje kuga še v novejši dobi, v 18. veku. L. 1709—1712 jo vidimo na Ogerskem, 1715 na Dunaji in l. 1720 zanese jo levantska ladija v Marseill in Provenço, kjer je razsajala

vstreči. Navadno že skoro vse mestne ljudi, vzlasti krščence (dekle in kuharce) dobro pozná in jim daje vedno najboljšo robo, za novo leto pa še kaj posebnega povrhu nalašč zánje: kak srebrenjak ali kako ruto. Krščence takih družin, ki svoje potrebe za kuhinjo in svečavo vedno pri njem jemljejo, dobivajo od njegovih strežnikov razne sladke priimke, ki jih tako zmešajo, da večkrat nič domu ne prineso, če so šle s steklenico po kaj, ako pa pripeljejo seboj kacega mladčá svoje gospode, dobi ta kak rožič, figo ali kako sladkarijo, da to mami domá pové. To je reklama, ki veliko več zaleže in veliko manj stane, kakor n. pr. najdaljše naznanilo v kakem časniku. V njegovih štacuni se sliši že veliko več slovenščine, kar je naravno, ker krščence navadno nemški ne znaje.

V drugem je ta trgovec popolnoma podoben prvemu, večidel se tudi pri njem doma nemškutari, t. j. nemško kramlja, kosi, večerja, spi, prepira, joka in — umré. Hčere in sinovi so kakor pri prvem in kakor tam, je tudi tukaj še premalo narodnjakov. Vsakako smeš staviti, da, če boš v tej ali oni štacuni spregovoril nemški, ti bo priletel najprvi strežnik (komis), če ne sam gospodar, naproti, če

kov, pa veliko premalo za Ljubljano. Ti so deloma drugačni ljudje, ki koristijo narodu, deloma pa tudi ne. Trgovec je namreč trgovec, kakor je denar denar.

2. Specerijski trgovec (homo agens luxuriosus). Ta trgovec, bi se lahko imenoval tudi „trgovec s spakarjami“, ker prodaja veliko reči, ki so ljudem le spakarije, kterih so vzlasti pri nas še pred 100 letmi prav malo poznali. Zdaj, ko je ves svet spačen, ko ne moremo več živeti brez kave, sladkorja, cikorje, bonbonov, fig, rožičev, mandelnov, cvebov itd., je ta mož res dobitnik vseh svojih „kuntov“, ker še celó „na bukvice“ daje. Njegova štacuna je godlja vseh prijetnih in neprijetnih dišav in navlečena odprtih zabojev, kakor da bi bili nalašč nastavljeni kupovalcem pod nos. Postava, po kteri se tu z ljudmi ravná, je „kilo“ in „liter“, pa se tudi še na funte kaj dobi, pa le primeroma, natančno ne, kolikor namreč strežnik ali gospodar sam novo vago na staro v naglici nazaj vrže. Je namreč še nekaj starih ljudi, ki novi vage ne zaupajo in raje vzamejo in plačajo pol kile za funt, nego da bi dobili pol kile mesto funta. Že iz tega je razvidno, kako politično izobražen mora tak trgovec biti, da more vsem

do l. 1721. L. 1756 pokaže se na Erdeljskem, 1771 v Moskvi, 1795—1796 v podonavskih kneževinah in v Sremu in od tačas ognila se je Ogerskega, a zato se prikaže l. 1816 v Noji, v neapoljskem okraji, divjaje na nevslisan način.

L. 1828—1829 obišče tudi balkan. Pravi, da od l. 1831 ni bilo kuge po Evropi in od l. 1843 tudi ne več v Turčiji.

L. 1871—1872 pokaže se kužna bolezen v Perziji, posebno v Kurdestanu, ktera se je nekterim kuga zdela, a drugi pravijo, da je bil tifus od lakote.

Koncem leta 1878, ko se že nikdo ni več spominjal na njo, vidiš grozno pošast zopet v Evropi v Astrahanu, pa kakor so se vse vlade zedinile v brambo proti njej, se ni bati, da bi prestopila meje astrahanske gubernije. Najnovejša poročila trdijo, da je že tudi tam ponehala in izmrla. —n—

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 12. marca.

Hrvatska regnikolarna deputacija je izbrala Krestiča za predsednika in Miškatoviča za tajnika.

Konference zaradi Bosne se bodo v kratkem zopet pričele. Predsednik bosniške komisije je naš rojak baron Žvegelj.

V **Levovu** se posvetujejo, kako bi se dala povzdigniti žitna kupčija.

O **avstrijsko-turški pogodbi** zastran Bosne so enkrat časniki poročali, da je že gotova; zdaj pa se izvê, da še niso nikamor prišli in da stvari ne morejo do konca dognati.

Vnanje države.

Na **Nemškem** se še vedno prepirajo zaradi nove postave, kako bi se svoboda državnih poslancev omejila. Razdraženost proti Bismarku je velika, in ta pot menda res ne bo nič opravil.

V **Bolgariji** kipi in vrê. Čeravno si narodna skupščina ne upa zoperstavljeti se sklepom berlinskega kongresa, delajo pa svo-

boš pa zahteval s l o v e n s k i, ti bo postregel „lerfant.“

Nekteri izmed njih so veliki dobrotniki tistih žganjarskih bratcev, katerih želodec ne prenese druge pijače ko „glažek grenkega“. Ne le, da se pri njih dobiva v štacuni tako izvirno blago za dva nova, imajo še zadej za štacuno posebno luknjo, v kateri se ta s špiritom zalita pekoča voda toči in pije. Da so gosti dobre volje, priča ti že od daleč njihovo rujovenje vzlasti ob petkih in nedeljah, ko se po hišah nabere drobiža. Tako gre veliko tistih krajcarjev, ktere dobra srca darujejo ubogim iz blagih namenov, še nepogretil kar naravnost k tem „očetom revnih“, ki jih napajajo s svojo „vodo življenja“ iz špiritnih sodov in svojih vodnjakov. Tak mož je res dobrotnik tem ljudem, pa tudi mestu, ker skrbi za to, da vidimo po ulicah tako krasne podobe žganjarjev, ki so mestu gotovo — če ne posebnost — vsaj velik kinč. Vsaj za nježna ženska čutila ni lepšega nego taka povaljana, umazana in razcapana podoba ob kak zid prislonjena ali pa na svojih nogah ravnotežja iskajoča. Tudi za mladino so to izgledne žive podobe, na katerih se marsikaj lepega in vzvišenega vidi. Nekoliko zasluge o tem se ve da pada nazaj na trgovca, čegar velik del zasluge je, da so ti ljudje taki, kakoršni so. (Dalje prih.)

bodoljubni in domorodni Bolgari zunaj zbornice toliko živahneje za združenje vseh Bolgarov. Da bodo spomladi začele zopet puške pokati pod Balkanom, to je več ko gotovo.

Turki hočejo na Balkan svoje posadke postaviti; Bolgari jih pa tam ne bodo trpeli.

Zamorski kralj **Četovajo** ima proti Angležem 40.000 mož zbranih. Angleži se močno bojê, da ne bi vojska slabega konca storila.

V **Rumuniji** imajo zopet ministersko krizo.

Na **Francoskem** se obetajo že krvave prekucije. Več Lyonskih meščanov izjavlja, „da bo ljudstvo svoje pravice z nožem in samokresom branilo.“

Izvirni dopisi.

Iz Junske doline na Koroškem 10. marca. (Učiteljska konforenca v Celovcu in pa njeni sklepi zastran ponemčevanja slovenske mladine po ljudskih šolah.) Da šolskemu nadzorništvu z učiteljstvom vred ni mar toliko za splošni napredek slovenske mladine, temveč kako da bi koroške Slovence hitreje ponemčili in jih za prusko „pikelhaubo“ pripravne storili, kažejo nam prav očitvidno sklepi, ki so jih ti modrijani po poročilu „Kärntner Volksstimme“ št. 8. t. l. pri konferenci 22. augusta l. 1878 skovali. Navedel bom le bolj zanimive.

1. Kazavni poduk mora se v maternem jeziku pričeti, vendar se morajo otrokom že nemški izrazi povedati, katerih naj se učitelj pri poznejših nemških govoricah drži. 2. Naj se rabi spačeni materni jezik (verdeutschte urwüchsige Muttersprache)* ne da bi se otroci z visoko slovenščino (hochslovenisch) seznanili, ker slovenski jezik ostane le sredstvo in ne namen. 3. Vsa disciplina pri podučevanju naj bo nemška. 4. Ponavlja naj se kazavni poduk s pomočjo maternega tudi v nemškem jeziku; kjer se pa nekaj znanja pričakuje, edino le v nemščini. 5. Otrokom naj se naroči, da nemški med seboj govore. 6. Starši naj se naprosijo, da z otroci doma nemški govore, ako so tega zmožni. 8. Učitelj naj, kakor hitro ga otroci razumijo, le v nemščini ukazuje. To je lep načrt ponemčevanja, je-li?

Zraven se pa ti gospodje sklicujejo na ljudstvo, da hoče nemške šole, prav za prav je pa le nemškutarji želijo, kateri po večem v srenjah zvonec nosijo, zrno ljudstva za sedanje žrage šole celó ne mara. Pa naj bi tudi ljudstvo res nemških šol želelo, ali je ono odločilni faktor, kako naj se v šolah podučuje, ali ne veliko več zdrava pedagogika, ktero so ti gospodje vendar le študirali in ki jih uči, da je le v maternem jeziku prav, resničen napredek mogoč? Tudi se sklicujejo na to, da je nemški jezik uradni jezik, kakor da bi bilo ljudstvo zavoljo uradnikov, ne pa uradniki zavoljo ljudstva na svetu; nprablja se nemški jezik v tržtvu in obrtniji, dasiravno skušnja zadosti priča, da se otroci v ljudskih šolah nemščine še toliko ne nauče, da bi zamogli pozneje v kaki gostilni jed in pijačo po nemški zahtevati, in tako odgojeni ostanejo vse žive dni pravi reveži na duhu. Ni čuda, da v takih šolah tudi krščanski nauk le slabo napreduje in ako bi hoteli gg. kateheti po tukajšnjih ljudskih šolah med koroškimi Slovenci znanje o krščanskem nauku natančno klasificirati, bilo bi več ko dve tretjini otrok s slabim razredom

* Morda bodo poklicali še „Brenseljnovu rešpehtarjovo kuharico“, da bo v tem jeziku govorila z otroci, ker ga dobro zna. Vrodu.

zaznamovanih; to je nasledek nepedagogičnega postopanja po ljudskih šolah, kakor tudi zgorej navedene točke jasno pričajo.

Domače novice.

V Ljubljani 13. marca.

(Blagor jim, ki nemški ne znajo!) Ker je naš vrednik v ponedeljek poslal nemško „vorladungo“ s pristavkom nazaj, da ni dolžan, nemški znati in da zahteva slovensko pozivnico, dobil je včeraj od deželne sodnije zopet nemško pisan odlok, kjer se naštevajo različni ministerski ukazi, iz katerih se nekako sklepa, da se ima samo s takimi strankami slovenski občevati, ki nemški ne znajo, in da smo mi izobraženi Slovenci iz naroda že izključeni in ločeni od pravice, da se z nami občuje v našem milem maternem jeziku, — „in erwägung, als von ihnen als verantwortlicher redakteur einer zeitschrift nach ihrer genossenen vorbildung die kenntnis der deutschen sprache nicht nur vorausgesetzt werden muss, sondern auch notorisch bekannt ist, itd.“ — tako pravi odlok. Ker nam je prepovedano kritizirati vsako sodnijsko razsodbo, moramo bralcem prepustiti, naj si to mislijo, kar si mislimo mi.

(Iz seje deželnega odbora dne 7. in 10. marcija.) Deželni odbor se je posvetoval in skiepal o pripravah za prihodnjo deželno zborovanje, ako bi imel biti deželni zbor sklican med veliko nočjo in med binkoštni; — na dopis c. kr. deželne vlade, da je v zadnjem deželnem zboru sklenjena postava o občinskih plemenskih bikih zadobila cesarjevo potrjenje, se je sklenilo, da se potem, kedar bo ta postava v deželnem zakoniku razglašena, pošlje županstvu okrožnica zarad vpeljanja in izvrševanja te postave, sosebno pa zarad tega, da se napravijo popisi plemenske goveje živine, da se postavijo komisije in določijo takse za spuščanje dikov; — za napravo mizarskega in ključarskega dela za novo norišnično poslopje na Studencu je sprejel deželni odbor ponudbo firme barona Alfonza Zoisa; — na dopis deželnega šolskega sveta, da se Janez Jarm v učiteljski službi na ljudski šoli v Poljanah v novomeškem okraji definitivno potrdi; — občini Zagorje na Notranjskem se je za l. 1879 dovolila 20% priklada na vžitnino od vina in mesa. „Nov.“

(Zarad nemškega gledišča v Ljubljani) so imeli nemškutarji v nedeljo pod predsedstvom deželnega glavarja vit. Kalteneggerja razgovor, kako bi zabranili, da bi ta zavod še ne propadel tako naglo. Najbolji dokaz nepotrebnosti njegove je ta, da vkljub izdatni podpori iz deželnega zaklada in čeravno nekak odsek vsako leto pri posestnikih lož nabira denarja ter s par tisoči zaklada gledališkega vodjo, — čeravno tukajšnja nemčurska lista vedno s preprijaznim kritikovanjem spodbujata prebivalce k pridnemu obiskovanju nemškega gledišča, vendar vidno hira in pojemlje. O tem — memo gredé rečeno — jako pičlo obiskovanem shodu je podporni odbor pritoževal se tudi, kako težaven je njegov posel nabiranja denarja pri ložnih posestnikih, ker nobeden ne dá rad kaj ali celó kacega večega zneska. To je verjetno, čeravno ne hvali posebno nemškutarske inteligence in kapitala; nam pa se zdi, da se je marsikteri že naveličal z denarjem podpirati reč, podobno jetičnemu otroku, kterege vsa zdravniška umetnost in vse podpiranje ne more spraviti na lastne noge. Saj je pa tudi ljubljansko nemško gledišče res leto za letom slabše, ker dobivamo sëm za igralce le novince ali

take, ki so po drugih nemških glediščih že doslužili. Bolje toraj nič, ko tako gledišče.

(Očnega zbora „Matice Slovenske“) včeraj popoldne v čitalniški dvorani se ni vdeležilo toliko matičarjev, kakor druga leta; vzlasi smo se nadjali nekoliko več udov duhovskega in učiteljskega stanu iz okolice in to zavoljo lepega vremena in tržnega dne. Zbor se je pričel z nagovorom predsednikovim, potem je bilo poročilo tajnikovo, pri katerem je bilo nekoliko debate, potem je zbor pritrtil računu in proračunu blagajnika in volil pregledovalce računov. Bolj obširna in celó nekoliko gorka debata se je vnela pri razgovoru o denarnih zaostankih „matičnih“ udov, ki so že precéj narastli; govorilo je več udov, ki so stavili razne nasvete. Slednjič so bili odborniki, ki imajo letos izstopiti, vsi vnovič voljeni z veliko večino. Obširneje poročilo o zborovanji podam prihodnjič.

(Pretepla sta dva vojaka) sinoči nekega človeka v drevoredu tako hudo, da so ga na pol mrtvega odnesli v vojaško bolnišnico. Vzrok je bil menda ta-le: Neka ženska je šla tam memo in omenjeni človek jo vpraša, če se ne boji tako pozno zvečer (bilo je okoli osmeh) sama tam iti; potoži mu, da ji dva tam šetajoča vojaka res ne dasta miru. Ko to slišita, planeta nanj, in ga z bajoneti tako hudo po glavi zmahata, da se zgrudi na tla; ženska je tekla v kolizej po patrolo, ki je nemudoma šla lovit zločinca, človeka pa odneslo v bolnišnico. Vojaka sta bila našega domačega polka. Ali se res hočejo domači fantje odlikovati s surovostjo?

Razne reči.

— Volitve v Trstu. Volitve za tržaški mestni zbor se bodo vršile v dneh 18., 19., 22., 23., 26., 28. in 30. sušca.

— Ljudsko tombolo so napravili v Celovcu; za revne je odpadlo čistega dohodka 1200 gl.

— Državna loterija. 6. t. m. so se vlekli srečke za državno loterijo, ktere čisti dohodek je kakor znano, namenjen za rodbine v Bosno poklicanih vojakov. Prvi dobitok za 60.000 gl. je šel v Burgau na Štajarskem, drugi za 15.000 gl. v Murau na Štajarskem, in četrta za 5000 gl. v Feldkirch na Predarelsko. Tretji dobitok za 10.000 je zadel nek Dunajčan.

— Zoper oderuhe. Javno mnenje se je vendar toliko obrnilo zoper oderuhe, da že uradni organi postopajo proti njim. Dunajski policijski načelnik Marks je izdal povelje, naj policija ostro pazi na oderuhe in naj jim na prste stopa, kjer le more. Prav bi bilo.

— † Elihu Burritt. V Ameriki je umrl Elihu Burritt, mož, ki je celo življenje sanjal o tem, kako bi vojsko iz sveta spravil. V ta namen je mnogo pisal in agitiral, se ve da, brez vsacega uspeha. Vojske ne bo nihče odpravil, saj je že Job rekel, da je življenje boj; krščansko življenje je tudi boj, namreč boj zoper strasti. Komur se krivica godi, iskal bo slednjič pravice v meču, zato so Rimci imenovali vojsko „ultima ratio“ (poslednji dokaz). Po pravici se sme reči, da bi brez vojske ne bilo nobenega napredka. Kitajci, nekdanj pred nami (poglejmo le 1000 let nazaj), so zaostali, ker so bili brez vojske, vsmradila se je vsa njih kultura, kakor stoječa voda. Po vojski se občna pravica očisti, kakor zrak po nevihti. Vojska ohrani narode čvrste, pogumne, odkritosrčne; dolg mir pa jih pomehkuži. Očita se vojski, da dela ljudi surove in brezčutne in da veliko bede in žalosti prouzročuje, zato

tudi molimo, naj nas Bog varje kuge, lakote in vojske; na drugi strani pa ima vojska brez dvombe tudi ugodne nasledke za prav narodov. In če bi bili vsi učinki vojske samo slabi, kar pa niso, vendar je ni moč odpraviti, ker leži v človeških, sploh v natornih zakonih. Pač se kaže dandanes, da se mnogo preprirov izvojuje s peresom, z duševnim orožjem, pa boj ostane le boj. Pa kedar z duševnim orožjem nič ne opravijo, zgrabijo ljudje vendar le za meč, kot „ultima ratio“. Idealne sanje o večnem miru znajo tedaj hvalevredne biti, a ostanejo vendar le — sanje.

— Amerikanski pridelki v Evropi. Dunajski „Vaterland“ prinaša članek, iz katerega je razvidno, kako veliko konkurenco Amerika našim gospodarjem dela. Svinjsko mast amerikansko prodajajo že v Pešti, v domovini prešičev. Amerikanski špirit prihaja v Trst, se prodaja na Francoskem za 15 odstotkov ceneje, ko ogerski. Amerikansko žito odrija ogersko žito v južni Nemčiji in Švici. Tudi živino že vozijo iz Amerike. Iz Amerike prihaja surovo maslo, sir, posušeno meso, špeh, maslo, jeziki. Vožnja je po ceni. Prepelje se cent za 75 kr. Vožnja ogerskega žita pa stane od Pešte do Štetina 2 gl. cent. Tudi frišno meso že vozijo iz Amerike, ker ga znajo tako pripraviti, da se ne vsmradi. Prevozijo pa tudi mnogo žive živine. — Dobro je, da nam živeža ne zmanjka, in da je po ceni; za našega kmeta je pa tudi huda, ker cena njegovih pridelkov pada, davki pa zmirom rastejo.

Eksekutivne dražbe.

15. marca: 3. Jakovčič iz Cerkvish, 3. Klemenčič iz Sela, 3. Malesič iz Radovice v Metliki, 2. Petrič iz Doline, 2. Uraneža iz Abreža, 2. Božič in Prah iz Prušnje vasi, vsi v Kostanjevici. 2. Rak iz Podrebra v Kamniku, 2. Mikolič iz Travnika, 2. Kralj iz Podtabora, 2. Molnar iz Hudega konca, 2. Oberstar iz Jurjovice, vsi v Ribnici. 2. Posega iz Stranj, 2. Kompare v Senožečah, 3. Mahorič iz Hotavelj, v Loki. 3. Udovič iz Sela, 3. Markovčič iz Bukuja, v Postojni. 3. Kralič iz Moke, 3. Škerjanec iz Stranjske vasi, 3. Garbajs iz Podgorice, 3. Skraba iz Bresta, vsi v Ljubljani. 3. Počkar iz Razgurija in 2. Kompare v Vipavi. 2. Umek iz Hriba na Vrhniki.

Umri so:

Od 8. do 11. marca: Janez Kašutnik, v posilni delavnici 25 l., za vročinsko boleznijo. Ant. Paš, c. k. stotnik v pokoju 91 l., za vtriplj. pljuč. Ana Maček, zaseb 87 l., vsled starosti. Serafina Bartel, h. pos. hči 24 l., za jetiko. Štefanija Kratki, polkovnikova v. 38 l., za jetiko. Helena in Lavra Libenau, žel. uradn. dvojčici 3 d., vsled slabosti.

V Marijni hiši v Lincu

se dobó še zmirom dosti d a m a s t o v iz prave svile, prav po ceni, v vseh barvah, iz falirane Lisnerjeve tovarne:

Cel ornat (pluvial, 2 dalmatiki, kazala) stane le 130 gl., pluvial 35 gl., kazala 25 gl. s potrebno priredbo vred.

Tudi je v Marijni hiši dosti že narejenih parlamentov in neizdelanega blaga.

Naslov: (3)

Karl Kettl,

Weltpriester und Leiter der Marien-Anstalt in Linz.

O p o m b a. V treh mescih nam je došlo 100 zahvalnih in priznavalnih pisem iz vseh avstrijskih dežel.

Loterijske številke 9. marca.

V Trstu: 53, 12, 21, 5, 73.

V Lincu: 72, 87, 47, 88, 74.

Telegrafne denarne cene 10. marca.

Papirna renta 63.45 — Sreberna renta 61.15 — Zlata renta 76 5 0 — 1860letno državno posojilo 116 75 — Bankine akcije 791 — Kreditne akcije 234.90 — London 116 09 — — Ces. kr. cekini 6 54. — 20-frankov 9.30.

Denarstvene cene 11. marca.

Državni fond.	Denar.	Blago
5% avstrijska papirna renta	63 45	63.10
5% renta v srebru	63 85	64.—
4% renta v zlatu (davka prosta)	75.65	75.80
Srečke (lozi) 1854. l.	111.—	111.50
„ „ 1860. l. cel.	115 50	116.—
„ „ 1860. l., petinke	125 75	126.25
Premijski listi 1854. l.	146.75	147.—
Zemljiščne odveznice.		
Štajarske po 5%	99.50	100 50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	96.50	97 50
Ogerske po 5%	81.—	82 —
Hrvaške in slavonske po 5%	86.—	87.—
Sedmograške po 5%	76.—	77.—
Delnice (akcije).		
Nacionalske banke	788.—	791.—
Unionske banke	68 50	69.—
Kreditne akcije	228.75	229.—
Nižovstr. eskomptne družbe	750.—	765.—
Anglo-avstr. banke	99.—	99 25
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	164.50	165.—
Tržaške „ 100 „ k. d.	117.75	118.25
„ „ 50 „ „ „	61.—	63.—
Budenske „ 40 gl. a. v.	27.50	28.—
Salmove „ 40 „ „ „	43 —	43.50
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	31 25	31 75
Clary-jeve „ 40 „ „ „	32 —	33.—
St. Genois „ 40 „ „ „	35.25	35 25
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	30.—	30.25
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	25 50	25.—
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	5 54	5.55
Napoleons'or	9.30	9.30

Zahvala in priporočilo.

Podpisani se vljudno zahvalujem za zaupanje, katero mi je p. n. občinstvo s tem skazovalo, da je mojo gostilno v gosp. Skabrnetovi hiši tako obilno obiskovalo. Dne 1. t. m. sem se preselil v svojo lastno hišo na velikem trgu poleg kavarne ter odprl ondej gostilno, kjer se dobiva izvrstno **dolenjsko vino**, **Kozlerjevo pivo**, najokusnejša jedila in kjer se zamore tudi prenočevati.

Priporočam se p. n. občinstvu še dalje za tako in toliko zaupanje, kakoršno sem vžival do zdaj ter obljubim, da mi bode vedna skrb p. n. občinstva zadovoljevati z dobro jedjo in pijačo, s snažnim ležiščem, točno postrežbo in zmerno ceno.

Z naj odličnejšim spoštovanjem

(1) **Franc Pintar**,
gostilničar in mesar v Ljubljani.

Najboljše in najcenejše koroško železo

se dobiva samo pri

Sp. Pesjaku

v gledališki ulici blizo frančiškanske cerkve, kjer je tudi velika zaloga družega železnega gospodarskega orodja, kakor tudi jekla, pluznih lemežev, angleških vodnih in ročnih žag, sekir, matik, kes, raznovrstne kukinske posode itd.

Častiti duhovščini in gospodarjem sploh priporočam za prihodnji čas tudi svoje, kakor je že sploh znano, najlepše in s pravim zlatom pozlačene

nagrobne križe.

☛ Za pošteno vago in natančno računanje dober stojim. (4)

Sp. Pesjak.